

Η Δομική Αντιπολίτευση

Η ΘΕΩΡΙΑ, ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

2

Το γεγονός ότι η αντιπολίτευση είναι εκείνη που μπορεί να προβάλλει πιο αποφασιστικά και με τις μεγαλύτερες δυνατότητες απήχησης τις απόψεις ομάδων, στρωμάτων και προσώπων των οποίων τα συμφέροντα θίγονται ή παραβλέπονται από την κυβέρνηση οδηγούν πολλούς ενδιαφερόμενους να στρέφονται σ' αυτήν.

Θέλουν να επηρεάσουν τη στάση της ώστε να εμφανιστεί έκφραστής των απόψεών τους. Όσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα η αντιπολίτευση να ασκήσει κυβερνητικές εξουσίες τόσο μεγαλύτερη η έλξη της και αντίστοιχα η πίεση που ασκείται σ' αυτήν. Υφίσταται προσπάθειες επηρεασμού από όλους που πιστεύουν ότι πρέπει να διασφαλίσουν με τη συμπαράσταση της ή την άνοχη της τα συμφέροντά τους. Η αντιπολίτευση αν και δεν συμμετέχει στην άσκηση εξουσίας και δεν επηρεάζει την διανομή των παροχών του κρατικού μηχανισμού, διατρέχει τον κίνδυνο να εμπλακεί στη διαδικασία έκτιμησης, κριτικής, ελέγχου και αναμόρφωσης του καπιταλιστικού συστήματος.

Σε κοινωνίες με ανεπτυγμένες συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι αντιπαραθέσεις και συζητήσεις που πραγματοποιούνται μέσα στις οργανώσεις αλλά και μεταξύ των οργανώσεων, συμβάλλουν, ώστε να προωθούνται προς τα κόμματα κατά κύριο λόγο αίτηματα ένταγμένα σε ένα γενικό πλαίσιο διεκδικήσεων. Στην Ελλάδα όπου τα συνδικάτα και οι συνεταιρισμοί είναι όργανα εφαρμογής κυβερνητικής πολιτικής, όπου οι επιστημονικοί σύλλογοι, σωματεία και ομάδες συμφερόντων δεν είναι ένταγμένα

Του καθηγητή
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

σε ένα διαρθρωμένο μαζικό κίνημα με το ίδιο πλαίσιο στόχων, δεν υπάρχει ο διάλογος που διευκολύνει το πολιτικό κομμα να σταθμίσει τα διάφορα αίτηματα. Τα αίτηματα προβάλλονται προς την αξιωματική αντιπολίτευση άμεσα, πιεστικά, χωρίς θεωρητική εάν εντάσσονται ή όχι στις επιδιώξεις της. Διαγράφεται έτσι έντονα ο κίνδυνος η αντιπολίτευση να γίνει διαμετακομιστής κάθε δυνατής επιθυμίας, υπερασπιστής απόψεων που δεν έχουν άλλη έκφραση. Μία τέτοια πορεία μπορεί να έχει καθοριστική επίδραση στο χαρακτήρα της δομικής αντιπολίτευσης. Η προοπτική αλλαγής του συστήματος συγκαλύπτεται και χάνεται πίσω από το παραπέτασμα των πολλών ειδικών και επί μέρους λύσεων τις οποίες υπερασπίσει κατά καιρούς.

Στην τέτοια εξέλιξη, τον εκτροχιασμό από την κύρια κατεύθυνση μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά και η κυβέρνηση. Με τό να αποδεχτεί τη συζήτηση ή έστω και την ικανοποίηση του ενός ή του άλλου μικροαιτήματος μπορεί να σπρώξει την αντιπολίτευση προς την μικροσυναλλαγή, να δημιουργήσει δεσμεύσεις

και για την πολιτική της.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. για να αντιμετωπίσει μία τέτοια εξέλιξη έχει δημιουργήσει σειρά από όργανα και επιτροπές. Η Επιτροπή Ανάλυσης και Προγραμματισμού, η Υπηρεσία Μελέτης και Τεκμηρίωσης της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, οι Κοινοβουλευτικοί Τομείς Εργασίας σκοπό έχουν να επιλέγουν και να εντάσσουν τα διάφορα αίτηματα στις κατευθυντήριες γραμμές της κυβερνητικής πολιτικής του. Το Κίνημα έπεξεργάστηκε συστηματικά το γενικότερο σκεπτικό, που του επιτρέπει την πολιτική αξιολόγηση απόρριψη ή αποδοχή των διαφόρων αίτημάτων.

Οι απόψεις για το τι είναι όρθη αντιπολίτευση επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την πείρα προηγούμενων χρόνων. Ο τρόπος άσκησης της αντιπολίτευσης κρίνεται ακόμη σήμερα με τις παραστάσεις, που δημιούργησαν οι αντιθέσεις της Δεξιάς και της Ένωσης Κέντρου ή των Λαϊκών και των φιλελευθέρων. Η πολιτική αντιπράθεση είναι για πολλούς τότε μόνον πραγματική διαμάχη όταν είναι προσωπική (αντίθεση αρχηγών) ή αφορά θέματα εντιμότητας στη δημόσια διαχείριση (οκάνδαλα) ή εντάσσεται στα παραδοσιακά θέματα αντίθεσης συντηρητικών και δημοκρατικών (π.χ. το παρακράτος). Η άποψη τούτη συντηρείται ώστε πολλές φορές η διαμάχη στη Βουλή να στρέφεται προς παραδοσιακές κατευθύνσεις αντί να τονίζει τις θεμελιώδεις διαφορές. Στρέφεται, προς τα σκανδαλά στην εφαρμογή του ενεργειακού προγράμματος και όχι στο ενεργειακό πρόγραμμα αυτό καθ' εαυτό. Δίνει μεγαλύτερη σημασία στη λειτουργία προσώπων παρά στην πολιτική που εκφράζουν. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει επιδιώξει με υποβολή προτάσεων νόμου (π.χ. για τ.Α.Ε.Ι.) και κυρίως έπερωτήσεις, να ισορροπήσει σωστά την κοινοβουλευτική διαμάχη και να στρέψει το ενδιαφέρον του κοινού και προς τα βασικά προβλήματα.

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ

Την δομική αντιπολίτευση σπρώχνει σε μία πιο σύμφωνη με τα παραδοσιακά πρότυπα συμπεριφορά και η δεδομένη άποψη για τη λειτουργία του βουλευτή. Ο ψηφοφόρος περιμένει από το βουλευτή, ιδιαίτερα στην έπαρξια, εκπροσώπους στα θέματα της καθημερινής ζωής του. Δεν μπορεί να κατανοήσει γιατί ο βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν πρέπει να εργάζεται με τον ίδιο τρόπο που εργαζόταν προηγουμένως ο βουλευτής της Ε.Κ. ή εργάζεται σήμερα ο βουλευτής της συμπολίτευσης. Γι' αυτό όταν τον επισκεφθεί ο βουλευτής θα συζητήσει μαζί του και γενικά θέματα άλλα και προσωπικά. Θα ζητήσει βοήθεια. Ο ψηφοφόρος περιμένει από το βουλευτή να προβάλλει τα αιτήματά του και τα αιτήματά του τόπου του και δεν εξετάζει εάν αυτά εντάσσονται στο γενικότερο πρόγραμμα του κόμματος.

Ο βουλευτής αντιμετώπιζε με τις επιθυμίες των ψηφοφόρων του, εξαρτώμενος από τους σταυρούς τους, αιθάνεται αναγκασμένος να ακολουθήσει παραδοσιακές μορφές προβολής και να συντηρήσει την οποιαδήποτε προσωπική πολιτική πελατεία δημιουργείται από τα πράγματα. Πρέπει να στείλει αντίγραφα των αγορευμάτων του στους ψηφοφόρους, να επισκεφτεί το νομαρχείο και τις δημοσίες υπηρεσίες, να συμφωνήσει με τις αστυνομικές και εκκλησιαστικές αρχές. Πρέπει να παρακαλέσει για ν' αποφευχθούν αδικίες, να εξετασθούν αδικίες περιπτώσεις, να βρεθεί διέξοδος σε προβλήματα ενός ατόμου ή ενός χωριού που μένουν από καιρό άλυτα. Η αναγκαιότητα στην πολιτική πρακτική συναλλαγή δυσκολεύεται βέβαια όταν ο βουλευτής εκφράζει συνεχώς τη ριζική αντίθεση στις παρατάξεις του προς την υπάρχουσα κατάσταση. Ο βουλευτής αποφεύγει το ρόλο εισαγγελέα που του επιβάλλει η πολιτική του τοποθέτηση. Η δομική αξιωματική αντιπολίτευση διατρέχει έτσι τον κίνδυνο να χάσει την έντονη ιδιαιτερότητά της, να ακολουθήσει στάση που δημιουργεί την εντύπωση της προσαρμογής.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. για ν' αντιμετωπίσει τη κατάσταση αυτή έχει δώσει ιδιαίτερη σημασία στη στενή συνεργασία των νομαρχιακών οργανώσεων του με τους βουλευτές του, την κοινή αντιμετώπιση των προβλημάτων και την ανάληψη ορισμένων λειτουργιών του βουλευτή από τις οργανώσεις.

Το πολιτικό και οικονομικό σύστημα τελειοποιείται διαρκώς με νέα θεσμικά, ιδεολογικά και νομοτεχνικά μέσα καθοδήγησης, ώστε να ξεπερνούνται οι αναδυόμενες αντιθέσεις, να παρέχονται στο κατεστημένο τα μέσα να επεκταίνονται αποτελεσματικά στις κοινωνικές και πολιτικές διαμάχες και να τις επιλύει προς όφελός του.

Οι κυβερνητικές ενέργειες παρουσιάζουν για τη δομική αντιπολίτευση δύο πλευρές. Η αντιπολίτευση δε μπορεί ν' άρνηθεί την ανάγκη το κοινωνικά ξεπερασμένο θεσμικό πλαίσιο να προσαρμοσθεί στις εξελίξεις της εποχής. Η αντίθεση στην προσαρμογή του έκουγχρονισμού

θα την έφερνε αντιμετώπιση με τις ίδιες τις δυνάμεις που την υποστηρίζουν ακριβώς γιατί τις καταπιέζουν και τις περιορίζουν οι υπάρχοντες θεσμοί. Ο έκουγχρονισμός όμως παρέχει στη κυβέρνηση πρόσθετα μέσα να περιορίσει τη δραστηριότητα της αντιπολίτευσης και να της δημιουργήσει εμπόδια στην ανάπτυξή της. Για ν' αντιμετωπίσει αυτό το δίλημμα η αντιπολίτευση είναι υποχρεωμένη να εκπνοεί και να προβάλλει τις δικές της λύσεις. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. παρουσιάζει π.χ. το δικό του νόμο - πλαίσιο για τα πανεπιστήμια. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να δώσει στη κοινή γνώμη την όρθρη προοπτική του προβλήματος και τα μέσα για την εκτίμησή των κυβερνητικών λύσεων.

Η κυβέρνηση χρησιμοποιεί πολλές φορές σκόπιμα τα ίδια επιχειρήματα με την αντιπολίτευση για να δικαιολογήσει ενέργειές της. Όταν είναι φανερό ότι η κυβέρνηση επιδιώκει να εκμεταλλευτεί μία σωστή θέση για να ενισχυθεί η ίδια και να χτυπήσει μεθυσμένο ακόμη πιο αποτελεσματικά την αντιπολίτευση, η αντιπολίτευση θα απαντήσει στον κυβερνητικό ελιγμό με αντίστοιχο ελιγμό. Σκοπός της πρέπει να είναι η ενίσχυση της συνολικής πολιτικής της θέσης και όχι η πρόσκαιρη αποδοχή των απόψεών της. Θα έθελε τυφλούς αν αδιαφορούσε για τις συγκεκριμένες συνέπειες της κάθε κίνησης της κυβέρνησης. Ελιγμοί που απαντώνται με ελιγμούς δημιουργούν την εντύπωση συναλλαγής. Δημιουργούν επίσης την εντύπωση ότι κυβέρνηση και αντιπολίτευση αποτελούν πολιτικό ολιγοπώλιο, ότι τείνουν να μη χειροτερεύσουν ο ένας τη θέση του άλλου απέναντι σε τρίτους και αλληλοδοθούνται στην επικυριαρχία των αντίστοιχων πολιτικών τους χώρων. Το πολιτικό σύστημα βασίζεται στον ανταγωνισμό. Με το ν' απονέμει εξουσία σε όσους πετυχαίνουν, παρτρύνει όμως τους συμμετέχοντες να άρουν τις προϋποθέσεις του ανταγωνισμού. Η δομική αντιπολίτευση υποχρεωμένη να συνεργάζεται στη λειτουργία του συστήματος, βρίσκει μόνιμα εκτεθειμένη στη μομφή ότι καταπιέζει τις ασθενέστερες παρατάξεις του αντιπολιτευτικού χώρου.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει επιδιώξει να δελτιώσει τη θέση της αντιπολίτευσης συνολικά με το ν' συνεργαστεί επανειλημμένα σε ειδικούς τομείς, όπως η τοπική αυτοδιοίκηση ή το συνδικαλιστικό με τα άλλα κόμματα. Η συνεργασία πάντως σε εξειδικευμένα προγράμματα και για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων βοηθάει και ν' αντιμετωπισθεί η προσπάθεια της κυβέρνησης και να τονισθούν οι ιδιαιτερότητες του κάθε σχηματισμού ώστε να μην εμφανίζεται η πολιτική διαμάχη ως διαμάχη ελιγμών γύρω από γενικόλογα προγράμματα.

Η πρόσφατη διένεξη μεταξύ της κυβέρνησης και του ΠΑΣΟΚ γύρω από την έννημέρωση για το περιεχόμενο των φακέλων του εθνικού θέματος, δείχνει μία άλλη όψη των περιορισμών της αντιπολίτευσης. Η αντιπολίτευση για ν' ασκήσει υπεύθυνα και πειστικά την πολιτική της

χρειάζεται συνεχώς στοιχεία για καταποσίμο της στά τρέχοντα προβλήματα. Πολλά από τα στοιχεία αυτά είναι προστά στο ευρύ κοινό και αναπόκειται στην οργανωτική ικανότητα του κάθε κόμματος να τα συγκεντρώσει. Πολλά όμως πολύ σημαντικά - είτε δημοσιεύονται σκόπιμα από την κυβέρνηση, είτε δεν είναι δημοσιεύσιμα (π.χ. στοιχεία για την αμυντική ικανότητα της χώρας ή τη κατάσταση των ένοπλων δυνάμεων συνοριακών χωρών). Η κυβέρνηση, που διαθέτει τα στοιχεία αυτά, είναι σε θέση να καθορίσει την τακτική της σε τρόπο ώστε να αλφινδίασει την αντιπολίτευση, να την εκθέσει ως ανέτοιμη ή μη καταποσίμηση.

Η κυβέρνηση θα παράσχει την πληροφόρηση που χρειάζεται η αντιπολίτευση είτε όταν έχει διασφαλίσει ότι η αντιπολίτευση δεν θα μπορεί να την εκμεταλλευτεί είτε όταν επιδιώκει να δημιουργήσει συνυπευθυνότητα, να δεσμεύσει την αντιπολίτευση στις γραμμές της. Η αντιπολίτευση, αντιμετώπιζοντας με την πρόθεση της κυβέρνησης να την πληροφωρεί, έχει υποχρέωση απέναντι στο λαό να συλλέξει τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την υπεράσπιση των συμφερόντων του. Κινηθεί έτσι ανάμεσα στο Σκύλλα να εκτεθεί αν δεν επιτελέσει το καθήκον της και στη Χάρυδδω να εκτεθεί έφ' όσον πληροφωρηθεί. Πρέπει γι' αυτό κάθε φορά να σταθμίσει το κέρδος και τη ζημία από την τυχόν έννημέρωση. Μπορεί μία φορά να κρίνει ότι η έννημέρωση είναι σκόπιμη γιατί θα αποφέρει τα απαραίτητα στοιχεία για μία καλύτερη άρση πολιτικής και την άλλη ότι η έννημέρωση είναι περιττή γιατί ο σκοπός της περιορίζεται στη δεσμεύση της.

Ανάλογα προβλήματα θέτει η συμμετοχή της αντιπολίτευσης σε επιτροπές, συμβουλία, αντιπροσωπείες της Βουλής ή άλλες μορφές οργανικών διαβουλεύσεων με την κυβέρνηση. Η συμμετοχή στις επιτροπές εξασφαλίζει πληροφόρηση. Παρέχει και ένα δόγμα από το οποίο η αντιπολίτευση μπορεί να προβάλει τις απόψεις της και να αναπτύξει διάλογο με τους νομομαχούς, με τους οποίους δεν έχει αλλοίως συχνή επαφή (π.χ. τους εκπροσώπους των παραγωγικών τάξεων).

Όμως δημιουργεί την εντύπωση ότι η αντιπολίτευση αποδέχεται το πλαίσιο λειτουργίας της επιτροπής, δρικόκεται σε συνεννόηση με την κυβέρνηση και συμβάλλει σε διαμόρφωση μίας κοινής πολιτικής. Η άρνηση της αντιπολίτευσης να συμμετάσχει, μπορεί αντίθετα να θεωρηθεί αδικαιολογήτη. Παράδειγμα αποτελεί η συμμετοχή του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στη Μικτή Κοινοβουλευτική Επιτροπή Έλλας - ΕΟΚ. Η παρουσία των εκπροσώπων του χρησιμοποιήθηκε ως επιχείρημα κάποιας συμβιβαστικής θέσης απέναντι στην ΕΟΚ. Η αποχώρηση τους θεωρήθηκε από τον κυβερνητικό Τύπο ως απόδειξη ανεδαφικής πολιτικής. Η σμηρινή παρουσία που με έναν παρρησιαστικό έζωφωσέ την, αναγκαιότητα πληροφωρήσει και προλαβαίνει θελημένες παρερμηνείες για τη συμμετοχή του.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ

Η αλλαγή στον τρόπο δράσης του κράτους και τη μορφή του έχουν καταστήσει επίκεντρο της νομοθετικής εξουσίας την κυβέρνηση και τον καθοδηγούμενο από αυτήν διοικητικό μηχανισμό. Άλλοτε οι νόμοι ήταν γενικοί και αφορούσαν το σύνολο των πολιτών. Σήμερα οι νόμοι που ρυθμίζουν ειδικά προβλήματα, θέματα μίας περιοχής, μίας ομάδας πολιτών ή μίας επιχείρησης, αποτελούν τον κανόνα. Άλλοτε οι νόμοι περιείχαν το σύνολο μίας ρύθμισης, ήταν ολοκληρωμένα κείμενα. Σήμερα όλο και περισσότερα νομοθετικά κείμενα αποτελούν μόνο πλαίσια. Εξουσιοδοτούν σε τις προς τη κυβέρνηση για την έκδοση διαταγμάτων μεταθέτουν την πρωτοβουλία στη διοίκηση. Το Σύνταγμα του 1975 προέβλεψε μάλιστα τη δυνατότητα της έκδοσης κανονιστικών διαταγμάτων αλλά και πράξεων νομοθετικού περιεχομένου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, δηλαδή ουσιαστικά από τη κυβέρνηση. Η κυβέρνηση και η διοίκηση αποκτούν έτσι όλο και περισσότερες εξουσίες σε σύγκριση με το κοινοβούλιο. Οι κυβερνητικοί βουλευτές εκπληρώνουν μόνο ρόλο

συνηγόρου στη διαδικασία επικύρωσης στη Βουλή.

Τα πράγματα είναι διαφορετικά στην Αντιπολίτευση. Η πληροφόρηση για τις κινήσεις της κυβέρνησης της παρέχεται στη Βουλή κύρια με τα νομοσχέδια που αποκαλύπτουν τα κέντρα βάρους της κυβερνητικής πολιτικής. Η αντιπολίτευση δε διαθέτει και δε θα μπορούσε να διαθέτει τις ίδιες πολυπληθείς, καταρτισμένες και ενήμερες υπηρεσίες όπως η κυβέρνηση. Απέναντι στο διοικητικό μηχανισμό η αντιπολίτευση αντιπαραβάλλει ένα πλέγμα συμβόλων και λίγων επαγγελματικών στελεχών. Το πλέγμα αυτό, έπειδη ο ρυθμός κατάθεσης των νομοσχεδίων, συζήτησης και ψηφισμός είναι ταχύτατος, είναι στενά συνδεδεμένο με την κοινοβουλευτική ομάδα. Κατά κανόνα δεν υφίσταται ο καιρός η αντιπολίτευση να στέλνει τα νομοσχέδια σε ιδιαίτερες υπηρεσίες, να περιμένει την επεξεργασία τους και να λειτουργεί και αυτή ως υπερασπιστής μίας απόψης, που διαμορφώθηκε από ένα εξωκοινοβουλευτικό μηχανισμό. Ο βουλευτής που θα αντιπαρατεθεί στην κυβέρνηση είναι πολύ πιο άμεσα

υπεύθυνος από τον αντίστοιχο κυβερνητικό βουλευτή για την παρουσίαση της θέσης της παρατάξεώς του. Η συνέπεια είναι ότι ενώ η κυβερνητική κοινοβουλευτική ομάδα ελάχιστα ρόλο παίζει σαν οργανο διαμόρφωσης και χάραξης πολιτικής, η κοινοβουλευτική ομάδα της αντιπολίτευσης αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα είτε αυτό προβλεπεται από τις καταστατικές διατάξεις είτε όχι.

Η τέτοια εξέλιξη έχει ό-που ο τρόπος λειτουργίας του αντιπολιτευμένου κοινοβουλευτικού σχηματισμού δεν είναι διαμορφωμένος ή όπου υπάρχουν αντίτιθέμενες τάσεις με επίκεντρο αντίστοιχα στην κοινοβουλευτική ομάδα και την κοινοβουλευτική ομάδα μπορεί να οδηγήσει σε αντίθεση ανάμεσα στους κοινοβουλευτικούς και τους εξωκοινοβουλευτικούς. Στο άγλυκο έργατικό κόμμα είχαν έπισημάνει πολλά από τα μέλη του ότι «ο κοινοβουλευτικός σοσιαλισμός» ήταν διαφορετικός από τον σοσιαλισμό όπως τον πρόσδευε το κόμμα. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει κατορθώσει να πειθαρχήσει αποτελεσματικά τις όποιες διαφορετικές λόγω πολιτι-

Η ΔΟΜΙΚΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

ΣΥΜΦΕΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛ. 7

κής προέλευσης, αντιλήψεων ἢ ἡλικίας ἀνάμεσα ος βουλευτές καί ἐξωκοινοβουλευτικά στελέχη.

Ἡ συζήτηση γιά τήν ἀντίθεση κοινοβουλευτικῶν καί ἐξωκοινοβουλευτικῶν καλλιεργείται ὁμως σκόπιμα ἀπό τόν κυβερνητικό Τύπο. Γιά τή συντηρητική παράταξη εἶναι φανερό ὅτι πρέπει νά ἐνισχύσει τὸ ρόλο ἐκείνων τῶν ὀργάνων τοῦ ἀντιπάλου ποῦ βρίσκονται κάτω ἀπὸ ἐντονώτερη πίεση τοῦ συστήματος, εἶναι μπλεγμένα στοὺς περιορισμούς καί τίς ἀναγκαιότητές του καί νά ἐξασθενίσει τὸ ρόλο ἐκείνων ποῦ γιὰτί πῶς ἐλεύθερα μποροῦν πῶς ἀποτελεσματικά καί ἀνενδοίαστα νά στραφοῦν ἐναντίον της. Προβάλλει, γιά τοῦτο, τὰ ἐπιχειρήματα, ὅτι οἱ βουλευτές εἶναι ὑπόλογοι στοὺς ψηφοφόρους καί ὅχι στὸ κόμμα, ὅτι τὸ Σύνταγμα ἀναγνωρίζει τῇ Βουλῇ καί ἐστὶ ἐμμεσα τοὺς βουλευτές καί πάντως ὅχι τὰ κομματικά ὄργανα σὰν ὑπεύθυνα γιά τὴ λειτουργία τοῦ πολιτεύματος, ὅτι ὁποιαδήποτε μείωση τοῦ ρόλου τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας ἀποτελεῖ καί μείωση τῆς Βουλῆς. Οἱ ἰδεολόγοι τῆς Δεξιᾶς ἀποσιωποῦν ὅτι οἱ βουλευτές ὀφείλουν τὴν ἐκλογή τους στὴν παράταξη τους καί ὅτι ὁ βουλευτὴς τῆς συντηρητικῆς παράταξης δὲν ἔχει ἀπέναντι στὴ κυβέρνησις καί τὸ διοικητικὸ μηχανισμό τίς ἐλευθερίες ἐκείνες ποῦ διεκδικοῦν γιά τοὺς ἀντιπολιτευόμενους.

Γιά νά ἀντιμετωπίζει τίς προσπάθειες τῆς Δεξιᾶς ἡ δομικὴ ἀντιπολίτευσις πρέπει νά στρέψει τὴν προσοχή της σὲ δύο σημεία. Πρέπει νά τηρήσει μὲ προσήλωσις τίς καταστατικές διαδικασίες καί νά ἐνισχύσει τὰ ὄργανα ἐκεῖνα, ποῦ σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικὸ, ἀποτελοῦν καί τὰ ἀποφασιστικά ὄργανά της. Πρέπει ἐπίσης νά μὴ περιορισθεῖ σὲ μιὰ μονόπλευρα κοινοβουλευτικὴ πολιτικὴ δραστηριότητα ἀλλὰ νά προωθήσει καί νά ἐνισχύσει τίς ἐξωκοινοβουλευτικές μορφές δράσεως.

Οἱ ἐξωκοινοβουλευτικοὶ ἄγωνες εἶναι γιά τὴν κυβέρνησις κατ' ἀρχὴν ἀνεπίτρεπτοι. Ἰσχυρίζεται ἡ κυβέρνησις ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ πολιτικὴ τῆς χώρας ἀποφασίζεται μὲ διάλογο στὴ Βουλῇ ὁποιαδήποτε προσπάθεια ἐπηρεασμοῦ τῆς πολιτικῆς ἐξέλιξης μὲ ἐξωκοινοβουλευτικές δραστηριότητες ὁδηγεῖ σὲ μείωση τοῦ κύρους τῆς Βουλῆς. Ὁμως συζήτηση σπανίως ὑπάρχει στὴ Βουλῇ καί ἡ λήψη ἀποφάσεων ἀκολουθεῖ τὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ πλειοψηφία ὑπαγορεύει τὴ βούλησιν της στὴ μειοψηφία. Ἡ κυβέρνησις εἶναι ἀντίθετη μὲ τοὺς ἐξωκοινοβουλευτικούς ἀγωνες γιὰτί θέτουν σὲ κίνδυνον τοὺς καλοδουλεμένους κανόνες τοῦ παιγνιδίου, ποῦ δίνουν σ' αὐτὴ τὴ δυνατότητα νά ἐξουσιάζει καί ὑποχρεώνουν τὴν ἀντιπολίτευσις νά ὑποτάσσεται.

Ἡ κινητοποίηση τῶν κατοίκων τοῦ Ἡρακλείου γιά τὴ ματαίωσις τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἀρχαιοτήτων ἀποτελεῖ καλὸ παράδειγμα, πῶς ἀποφάσεις ποῦ πάρθηκαν σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ κοινὸ αἶσθημα ἀπὸ μιὰ στρατευμένη στὴν ἐφαρμογὴ προαποφασισμένης πολιτικῆς κυβερνητικῆς πλειοψηφίας μποροῦν νά ἀνατραποῦν. Ἡ ἐξωκοινοβουλευτικὴ δραστηριότητα ἐπιτρέπει στὴ δομικὴ ἀντιπολίτευσις ὅχι μόνον νά ἐπηρεάσει τὴ λήψιν τῶν ἀποφάσεων σὲ πολὺ μεγαλύτερο βαθμὸ ἀπ' ὅ,τι ἡ δραστηριότητά της στὴ Βουλῇ, ἀλλὰ καί νά ἀνατρέψει τοὺς περιορισμούς, ποῦ τῆς ἐπιβάλλονται ἀπὸ τὴν κυβέρνησις. Μπορεῖ καί νά πετύχει τὴ ματαίωσις ἢ τροποποίηση μιᾶς ρύθμισης ἀλλὰ κύρια νά σπᾷ τὸ φράγμα σιωπῆς ποῦ ἐπιβάλλουν κυβέρνησις καί μαζικά μέσα ἐνημέρωσις γύρω ἀπὸ τίς θέσεις της.

ΑΥΡΙΟ: ΤΟ Γ' ΜΕΡΟΣ